

Jiří Augustin Čepelák, **Rudolf II. a jeho doba z pohledu latinské barokní historiografie** (Bohuslav Balbín, Tomáš Pešina z Čechorodu, Jan Florián Hammerschmid aj.)

ÚŘSL FF UK, Praha 2013, celkem 170 stran

Téma předkládané diplomové práce skýtá možnost zajímavého vhledu do barokní latinsky psané bohemikální historiografie prostřednictvím výzkumu zobrazení v mnoha směrech příznakového panovníka Rudolfa II. a jeho doby. Pro zpracování takového projektu je třeba dobré znalosti latiny, která umožňuje plynulou četbu rozsáhlých textů, a průpravu historika, která usnadní nejen orientaci v popisovaných událostech, ale také vnese do interpretací příslušných pasáží další pohledy. Oběma zmíněnými vstupními dovednostmi J. A. Čepelák nepochybně vládne velmi zručně, nechává však čtenáře své práce jen poměrně málo poznat, jak a s jakým výsledkem s nimi pracuje.

Pro své zkoumání J. A. Čepelák zvolil celkem jedenáct děl tří nekatolických a čtyř katolických autorů, z nichž jeden nebyl domácího původu (Julius Solimanus). Tímto výběrem se mu podařilo jak pokrýt časově obě století vývoje barokní historiografie, tak představit různé její žánry. Právě seznámení s různorodostí barokní historiografie si vedle zpřístupnění úryvků z textů formou kritické edice vymezil na konci úvodu jako hlavní cíl své práce.

Diplomová práce tedy sestává ze dvou rovnocenných součástí: z kritické edice a vlastního autorského textu, jenž se tak stává spíše úvodní studií k edici než samostatně stojícím textem. Textová část je rozčleněna na tři podkapitoly rámované úvodem a závěrem.

Úvod (1) seznamuje s členěním práce, přináší výčet vybraných děl i určité zdůvodnění výběru tématu, tedy zobrazení Rudolfa II. a jeho doby. V textu poněkud zaniká stanovení cíle práce a zejména nejsou jasně vymezeny otázky, na něž zamýšlí autor ve své práci odpovědět.

První kapitola (2) nazvaná *České barokní dějepisectví* přináší jak přehled vývoje bohemikální historiografie, tak medailony jednotlivých autorů, z nich někteří jsou je málo známí (J. Soliman). Ve výkladu autor postupuje celkem obratně, prokazuje dobré formulační schopnosti i určitou znalost problematiky. A to přesto, že se dopouští řady drobných omylů zejména v životopisných exkurzech. Například Julia Solimana nechává skládat postupně čtyři řádové sliby (s. 28), namísto čtyř slibů během jediného obřadu (*professus quatuor votorum*). Bohuslava Balbína pak neváhá nechat dokonce dvakrát dojít na pokraj vyloučení z řádu (s. 33 a 34), ač o takovém záměru představných nemáme žádné doklady ani v roce 1661 a již vůbec ne roku 1678. Zda jsou tyto omyly jen dílem zkratk vzniklých během usilovné práce nad textem pod časovým tlakem, či zda na nich nese vinu neznalost dostupné literatury, ponechávám na svědomí autora. Poznámkový aparát této ani ostatních částí práce nám totiž vesměs neumožňuje sledovat, odkud J. A. Čepelák příslušné informace převzal, protože většina odkazů je věnována citacím děl příslušných autorů.

Druhá část (3 *Stručná charakteristika editovaných textů*) se věnuje dílům, z nichž jsou vybrány úryvky. Pokouší se nejen popsat jejich strukturu, ale také charakterizovat jejich typ a účel napsání, v některých případech se dotýká i užitých pramenů a předloh. Závěr každé podkapitoly je

věnován pasážím o Rudolfovi II. a jeho době. Je však poněkud překvapivé, že se v nich autor převážně věnuje užitým stylistickým prostředkům a zdroje informací či předlohy zcela opomíná.

Poslední část textu (4) je nazvaná *Obraz Rudolfa II. jako panovníka* a čtenář v ní očekává odpověď na otázku vyplývající z názvu práce. J. A. Čepelák nejprve stručně nastiňuje Rudolfovu vládu a poté na základě dobových příruček (Machiavelli, Erasmus, Lamormaini) vymezuje ctnosti ideálního panovníka. Další kapitolu věnuje *Panovníckým ctnostem Rudolfa II. v barokní historiografii*, tedy tématu, na které vcelku legitimně zúžil téma původní. Přesto kapitolu považuji za nepřiměřeně stručnou, vyslovené teze nejsou podloženy širěji pojatým rozbohem, ani zde se nehovoří o zdrojích, pramenech ani předlohách. V textu navíc zcela chybí charakteristika pasáží věnovaných Rudolfovi II. v dílech Tomáše Pešiny z Čechorodu (*Mars Moravicus*) a Jana Floriana Hammerschmidta (*Prodormus, Historia Pragensis*).

Přílišnou stručností a nedostatečnou redakcí textu značně utrpěl i závěr práce, který prakticky nepřináší jasněji formulované otázky ani odpovědi a navíc se v něm některé myšlenky na ploše jediné strany opakují.

Seznam pramenů a literatury není zpracován příliš pečlivě, chybí zde některá díla citovaná v poznámkách (např. Josef Janáček, *Rudolf II a jeho doba*, pozn. 149), jména některých autorů nejsou korektně zapsána (např. Jana Cíglerová místo Ciglerová) a na s. 78-79 je pak připojen jakýsi nejasný appendix.

Jak už bylo výše řečeno, nedílnou součástí diplomové práce je kritická edice zkoumaných textů, mezi nimiž však chybí ukázka z díla Tomáše Pešiny, byť s jejím zařazením pravděpodobně autor počítal (viz ediční poznámka s. 160-161, 164).

S přípravou edice se J. A. Čepelák vyrovnal poměrně dobře. Dokázal jasně formulovat ediční pravidla, která by mohl aplikovat jak na texty rukopisné, tak tištěné. S teoretickými zásadami můžeme polemizovat pouze v drobnostech, např. zda je vhodné mezi nerozepisované zkratky zařazovat *a.* či *an.* (annus, anno) jenom proto, že se v textu objevuje často.

Praktická aplikace formulovaných zásad místy poněkud pokulhává: např. kolísá užívání majuskuly ve slově regnum: *Regnum Bohemiae* (s. 106, 166) x *regnum Ungariae* (s. 82, 145) nebo 5. *Effloruit itaque religio purior sublatò paulatim Pseudo-Hussitismo per totum regnum* (s. 90), 123. *Effloruit itaque religio purior sublatò paulatim Pseudo-Hussitismo per totum Regnum* (s. 94). Za chybu či nedůslednost lze také patrně považovat rozepsání zkrácené příklonky –que s těžkým přízvukem (-q[ùe], s. 97, 99, 100) či ponechání skupiny –ij- ve tvarech ablativu pl. (např. varijs s. 98, encomijs s. 99) či gen sing. 2. deklinace (aetherij s. 99).

Závěrem lze říci, že A. J. Čepelák ve své diplomové práci prokázal, že dokáže obsahově pojmout rozsáhlý korpus latinských barokních textů a že dokáže připravit edici textu, proto práci doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k uvedeným nedostatům ji hodnotím jako dobrou.

Praha 2. 9. 2010

Mgr. Kateřina Valentová, PhD.
Historický ústav AVČR
oponentka